Grigore Constantinescu

Comuna

RĂTEŞTI

PITEŞTI

MMXV

RĂTEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Răteşti**; Ciupa-Mănciulescu; Furdueşti; Mavrodolu; Neajlovelu; Pătuleni; Tigveni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 35 km.
SUPRAFAŢĂ: 79 km^2.
POPULAŢIE: 3.166 locuitori [1.522 M + 1.644 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

•**Ciupa** – 1579 iunie 20. În «Itinerarul de la Bruges [1380-1390], localitatea este atestată toponimic sub forma Suppa •**Cacaleţi** – <1511 [7019] iulie 1> (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 71).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Ciupa.

Așezarea este atestată documentar inițial în «Itinerarul din Bruges» [circa 1380-1390], unde se menționează o localitate pe valea Neajlovului, „Suppa", iar, în documentele interne ale Țării Românești, în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mihnea Turcitul, prin care se confirmă postenicului Stoica proprietatea asupra mai multor sate, incluzând „Ciupa Mare toată".

TOPONIMIE:

- **Ciupa Mănciulescu** – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea; toponim format din apelativul regional *ciupa* ≈ „albie" + patronimicul *Mănciulescu*, indicând pe deţinătorul iniţial al proprietăţii. Cercetători locali invocă un apelativ *ciupă* („dispozitiv din arsenalul vânătoresc de prins păsări"). Tradiţia orală asociază toponimul cu o particularitate fizică a deţinătoarei proprietăţii care era ciupită de vărsat: femeie ciupită sau *ciupă*.
- **Furdueşti** – toponim format pe baza apelativului *Furdui* atestat în documente medievale locale, iniţial poreclă, din *furda* < bulg. *furda* ≈ „rămăşiţe de calitate inferioară rezultate din prelucrarea lânii sau a tutunului".
- **Mavrodolu** – toponim de provenienţă incertă, relevând natura terenului, a cărui posibilă origine au constituit-o apelativele: *mavronegru* + *dolie* (regional) ≈ „loc în care un râu curge încet, lin" < alb. *dole*>. Tradiţia orală locală asociază numele satului cu cel al proprietarului iniţial, marele boier Mavrodolu.
- **Neajlovelu** – toponim topografic diminutival indicând situarea aşezării pe un afluent al râului Neajlov. Anterior, satul s-a numit Ciupa Lagăr, întrucât, în aria sa de constituire, pe drumul spre Morteni, a existat un lagăr de deţinuţi.
- **Pătuleni** – toponim topografic format pe baza apelativului *pătul* ≈ „construcţie destinată păstrării cerealelor"; toponimul evocă ocupaţia locuitorilor care au format aşezarea + sufixul *-eni*, care indică apartenenţa locală. În Catagrafia din 1838, localitatea apare sub forma *Pătulul Şindrilit*.
- **Răteşti** – toponim format din patronimicul *Ratea*, atestat în documente locale + sufixul colectiv *-eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Tigveni** – toponim format pe baza apelativului *tigvă,* cu sens de „craniu, ţeastă, dar şi tigvă (planta – Lagenaria vulgaris – al cărei fruct seamănă cu o ţeastă)", toponim-poreclă aluziv, relevând apartenenţa locuitorilor satului la un grup familial.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei sudice a judeţului Argeş. Construcţiile vechi de locuit erau, în general, joase (unele cu tălpile aşezate direct, la extremităţi, pe lespezi de piatră). Pereţii din ostreaţă se regularizau prin cercuială cu şipci din lemn de esenţă moale. Tavanele se făceau din grădele de nuiele, iar pardoseala din pământ pomostit. Şarpanta acoperişului avea elementele constitutive (căpriori, laţi) fixate în cuie de lemn. Planul locuinţei era, în general, bicameral (tindă + odaie de locuit). Tipul dominant de case din perioada interbelică prezintă un soclu plin, peste care se înalţă pereţii tencuiţi din ostreaţă. Planul este format din tindă centrală şi două camere laterale. O sală cu pălimar de lemn şi foişor dispus pe axul faţadei principale asigură trecerea spre interior. Foişorul de plan pătrat este susţinut de doi stâlpi centrali, acoperişul în trei ape al foişorului fiind construit mult sub nivelul coamei casei. Se constată existenţa unor săli cu parapetul plin, realizat în continuarea soclului, dar şi a sălilor fără pălimar.

Portul popular se circumscrie ariei de interferenţă a portului popular din Muscel şi Dâmboviţa. Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Cazacul, Căluşul, Ciuleandra, Hora bradului, Hora mare, Sârba, Teleormăneasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica «Sf. Dumitru» Ciupa** [1967-1970]~ctitorită de dr. Zaharescu, pe proprietatea sa, cu contribuţia enoriaşilor din Neajlovelu •pictură murală: Onofrei Vlăduţ din Bucureşti [1971].

✚**Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Ciupa II** [1938-1943]~ctitorită de prof. dr. Nicolae Zaharescu–Caraman, mare moşier; proiectată de arh. Ion Popescu din Bucureşti, alternându-se ingenios, în asize, calcarul de Albeşti cu cărămida •pictură murală: I. Ochenar din Târgu-Jiu [1942-1943].

✚**Biserica «Sf. Dumitru» Ciupa Mavrodolu** [1927-1928]~ ctitorită de enoriaşii parohiei Mavrodolu •pictură murală: anonim [1928] •Capelă de cimitir.

✚**Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Ciupa Mănciulescu** [1843]~ctitorită de pitarul Costache Mănciulescu •intervenţii: 1886, 1932, 1971 •pictură murală originară, restaurată cu inscripţionări chirilice eronate, de Vlăduţ Andrei din Bucureşti [1967].

✚**Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Furduieşti** [1911-1914]~ctitorită de Grigore Popescu şi soţia sa, Joiţa, pe terenul donat de comanditari •pictură murală: anonim [1914]; renovare pictură [1972].

✚**Biserica «Sf. Nicolae» Răteşti** [1839]~ctitorită de boierul Grigore Rătescu şi soţia sa, Zinca •intervenţii: refăcută integral, „dărâmată până la nivelul ferestrelor şi înălţată cu circa 2 m [1907]; consolidată [1967]. •pictura murală executată de Tudor zugrav [1858]; refăcută de Nicu Stănculescu şi Pavel Ionescu-Lucieni [1909]; restaurată de B. Iorgulescu şi Aurelia Avramescu [1963].

✚**Biserica «Sf. Nicolae»+«Adormirea Maicii Domnului» Tigveni-Vale** – [▲]– ctitorită de către proprietarul local Nicolăiţă Alecsescu, „sfânta biserică fiind începută în lucru în 1863 şi târnosită în 1865", potrivit însemnării de pe Mineiul lunii februarie, 1862. Biserica a fost „renovată" în 1910 şi consolidată în 1938. Plan dreptunghiular absidat; pridvor închis subdimensionat, retras din planul pronaosului; turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Pictura murală originară restaurată în 1910; biserica este repictată în frescă de Aurelian şi Dragoş Morărescu, în 1965-1966. În patrimoniul bisericii, se află 12 Mineie tipărite în 1862, având consemnarea: „Toate mineiele au fost donate de ctitorul Nicolăiţă Alecsescu, în anul 1864.".

✝**Cruce de piatră**: **Ciupa Mavrodolu**: 1632/1654 –[▲]– la răscrucea drumurilor spre Morteni şi Neajlovel.

Pietre funerare: sluger Barbu Rătescu [7240]; Grigore Rătescu [1840] ctitor al bisericii Răteşti.

Monumente eroi: **Ciupa Mănciulescu** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis (1926) – lângă Şcoala generală Ciupa Mănciulescu ■~ **Furduieşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: F. Georgescu (1929) – lângă Şcoala generală Furduieşti ■~ **Neajlovelu** [1941-1945]; autor: Gh. Gheorghe (1945) – lângă Şcoala generală Nejlovelu ■~ **Tigveni** [1916-1918; 1941-1945]; (1932) – lângă Primăria comunei Răteşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 299 locuitori ai comunei Rătești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [193], Al doilea război mondial [103].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea Rătești a devenit, începând cu 17 noiembrie 1916, „cartierul" Diviziei 8 Infanterie, asigurându-se coordonarea acțiunilor acestei mari unități care acționa în zonă; pe 18 noiembrie, „cartierul" va fi mutat pe o altă linie „fierbinte" a frontului.

MEMENTO:

CONACUL ARMAND CĂLINESCU [1926] –[▲]– din satul Ciupa Mănciulescu, edificat de către ilustrul politician român, prim-ministru în perioada interbelică; arhitectură de inspiraţie neoromânească.

CONACUL GHEORGHE BRĂTIANU [1/4 XX] –[▲]– din satul Răteşti – arhitectură de forme naţionale; construcţie reprezentativă pentru conacele boiereşti din zona de şes a Argeşului.

IN MEMORIAM

✪ **BRĂTIANU GHEORGHE** – vezi Ştefăneşti !

✪ **DRĂGHICI LAZĂR** [1912-2007] – inginer agronom; director la diverse staţiuni experimentale agricole din ţară [1942-1958], cercetător ştiinţific la Institutul de cercetări pentru cereale şi plante tehnice din Fundulea [1958-1981]. Opera: «Monografia orzului» [1964].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 401.

Radu Iacob, Marius Motreanu, Bogdan Pănescu, Manuela Pănescu– *Furdueşti de Argeş. Pagini de monografie*, Piteşti, 2009, 216 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

702G
Rătești
Tigveni
Pătuleni
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL DÂMB
E81
508
Furdueşti
96A
96
A1
702A
Ciupa-Mănciulescu
702G ARGEȘ
Rătești
Tigveni
Pătuleni
Gruiu
Furdueşti
Neajlov
A1 E70
BUCUREȘTI
702A
Ciupa-Mănciulescu
Mavrodolu
Nejlovelu

PRIMĂRIA COMUNEI RĂTEŞTI.

CONACUL GHEORGHE BRĂTIANU.

BISERICA RATEŞTI.

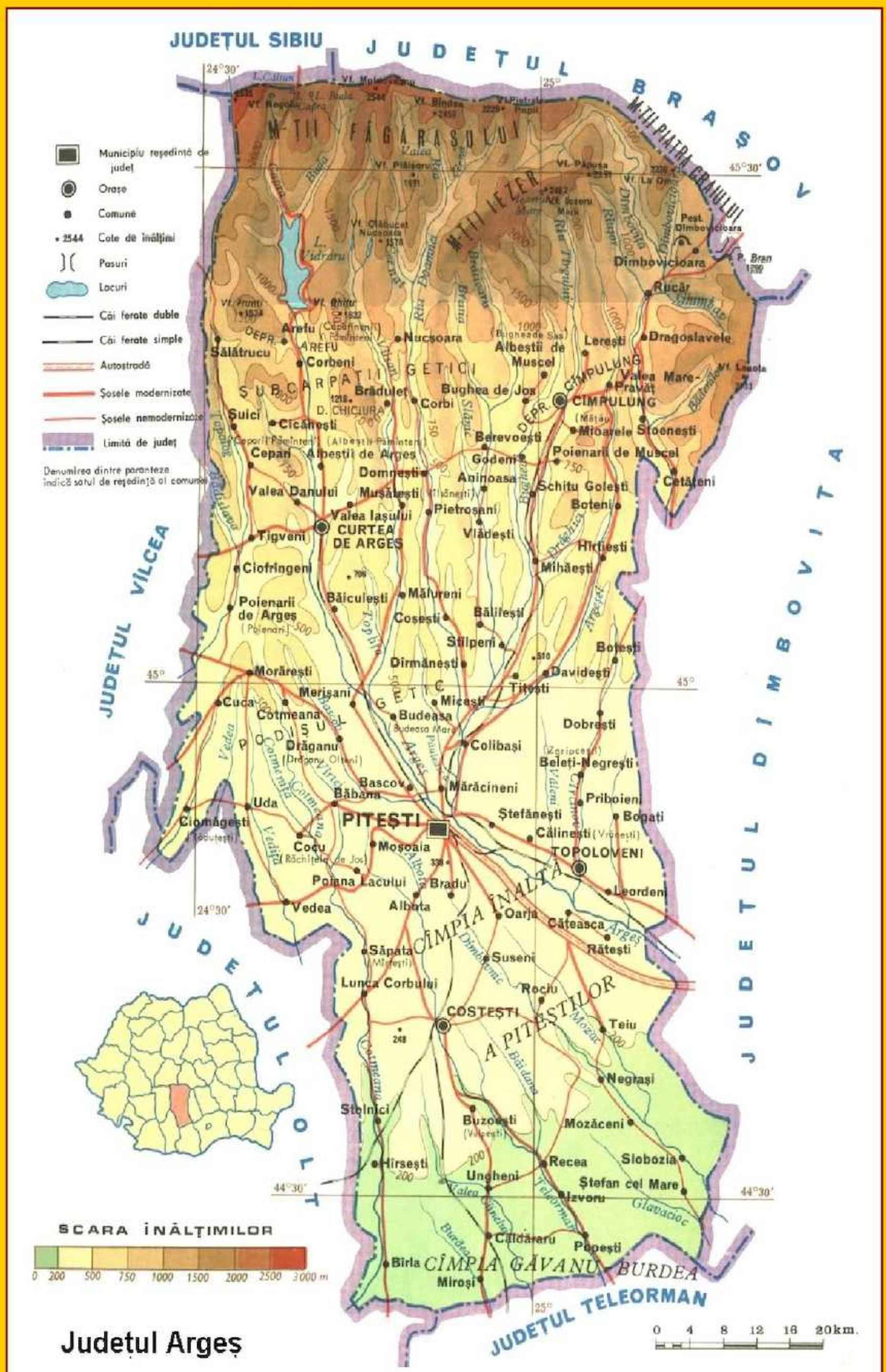

Județul Argeș